

Finansdepartementet

Vår dato:
18.03.2019
Vår ref: 125468

Høring Klimarisikoutvalgets rapport

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag Norsk Landbrukssamvirke gir med dette en felles høringsuttalelse på Klimarisikoutvalgets rapport. Klimarisikoutvalget har laget en rapport som bør følges opp med konkrete og kraftfulle tiltak.

Matindustrien er den største fastlandsindustrien. Veikartet mot fornybarsamfunnet, som en samlet jord-, skog- og mat- og drikkenæringen høsten 2016 overleverte til Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft, viser at næringens omsetning kan tredobles til 650 milliarder frem mot 2050. Samlet er om lag 120.000 sysselsatt i landbruks- og skognæringene, inkludert leverandørindustrien. Næringene er allerede betydelig utsatt for klimaendringer, og det blir viktig for næringsaktørene og samfunnet for øvrig å begrense konsekvensene fremover.

Den siste rapporten fra FNs klimapanel er krystallklar på at verden styrer mot klimakrise. Klimarisikoutvalgets rapport beskriver likedan dramatiske konsekvenser av en forfeilet global klimapolitikk. Når verdens klimagassutslipp øker i en situasjon hvor utslippene burde falle drastisk, tilsier dette at Norge må gjøre vesentlig mer for å tilpasse oss klimaendringene.

Matproduksjonen både nasjonalt og globalt vil bli rammet hardt av klimaendringer

Sannsynligheten for alvorlig svikt i verdens matproduksjon øker på en hetere klode. Dagens utslippstakt av klimagasser vil true matsikkerheten til mange hundre millioner mennesker. Klimarisikoutvalget skriver at klimaendringene kan bidra til økt usikkerhet knyttet til det internasjonale matvaretilbudet. I en rapport fra NIBIO om klimarisiko og norsk matproduksjon slås det fast at de internasjonale handelssystemene er sårbare og blir stadig mer sårbare.

Matproduksjonen internasjonalt har blitt mer geografisk konsentrert. Det betyr at dersom viktige regioner for produksjon av vekster som mais, ris, hvete og soya opplever uår samtidig, vil dette gi kraftfulle virkninger på verdensmarkedet.

Regjeringen må styrke norsk jordbruk slik at Norge blir mindre avhengig av matimport

Klimarisikoutvalget skriver i sin rapport at også et rikt land som Norge kan eksponeres for alvorlige forstyrrelser i tilbudet av mat på verdensmarkedet. Norge vil tåle svingninger og

prishopp bedre de aller fleste land, men om avlingene blir såpass små at det ikke er noe å få kjøpt, da vil selv rike Norge komme til kort.

Regjeringen må minimere faren for manglende matforsyninger til Norge gjennom å styrke norsk jordbruks evne til å produsere trygg kvalitetsmat på norske ressurser. En jordbrukspolitikk som sørger for at våre marginale jordbruksressurser blir brukt i hele landet er en nøkkel for å lykkes med ambisjonen om økt selvforsyning. Dette er den viktigste klimatilpasning Norge kan gjøre, og dette kontrollerer vi hundre prosent selv med vår nasjonale politikk.

Regjeringen må investere mer i norsk matvareberedskap

I tillegg til økt selvforsyning må Norge styrke matberedskapen betraktelig. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps omtale av krisescenarioer for 2019 viser til at *klimaendringer fører til flere og større naturkatastrofer og usikkerhet knyttet til blant annet matproduksjon og drikkevannsforsyning.*

Veterinærinspektøren i Forsvaret er i gang med en rapport som vurderer norsk forsyningssikkerhet av mat i lys av en situasjon der Norge kan berøres av en internasjonal konflikt av den typen som NATO øvde på under Trident Juncture 2018. Etter det vi er kjent med aktualiserer og forsterker denne vurderingen oppfølgingen av Klimarisikoutvalget, herunder behovet for en omfattende risikovurdering, oppdaterte beredskapsplaner, økt beredskapskapasitet og omfattende nasjonal matproduksjon. Når endelig rapport fra veterinærinspektøren foreligger bør den tas med i regjeringens oppfølging av Klimarisikoutvalgets rapport.

Norge trenger en grundig analyse av norsk forsyningssikkerhet for mat

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap leverte i januar 2017 en risiko- og sårbarhetsanalyse for norsk matforsyning. Rapporten fra DSB er en god start på noe som på sikt kan bli en grundig analyse av sårbarheten i norsk matforsyning.

De ulike bestanddelene i DSB-rapporten trenger dypere og mer omfattende analyser. Spesielt må premissen i rapporten fra DSB om et velfungerende verdensmarked for mat utfordres i langt større grad. Dette vil gjøre risikovurderingen mer relevant og realistisk. Norsk matforsyning trenger mer dyptgående analyser knyttet til endringer i sikkerhetspolitikk og klima. Regjeringen bør derfor bevilge midler til en grundigere risikoanalyse av norsk matforsyning.

I tillegg må det gjennomføres en beredskapsøvelse for norsk matforsyning. En slik øvelse vil være et bidrag til å avdekke eventuelle svakheter i norsk matforsyning, herunder utfordringer knyttet til logistikk, lagersituasjon og ansvarsforhold mellom offentlige etater og private aktører.

Regjeringen må sørge for å reetablere beredskapslagre av korn

Norske Felleskjøp har gjennomført en utredning av behov og muligheter for beredskapslagring av korn. Konklusjonen fra rapporten fra 1. februar 2019 er at det ikke er

ledig kapasitet i dagens kornlagre for et beredskapslager for korn. Lageret er på sitt laveste rett før ny kornavling ventes inn (medio august) og det forretningsmessige lageret er da på omtrent to måneders forbruk av matkorn og én måneds forbruk for fôrkorn. Norske Felleskjøp har estimert kostnad til å etablere et matkornlager på fire måneders varighet som inkluderer innkjøp av korn til verdensmarkedspris og bygging av stålsiloer til 685 millioner kroner.

Av hensyn til vår forsyningssikkerhet må derfor Regjeringen bevilge de midler som trengs til å etablere, samt drifte beredskapslagre av korn.

Klimatilpasning av jordbruket må få et betydelig løft

Fjorårets sommer var sannsynligvis en pekepinn på hva klimaendringer kan bety for evnen til å produsere mat. Klimaprognosene fremover tilsier mer intens nedbør. Varmere, villere og våtere vær vil definitivt påvirke jordbruket. Om det nå tas et krafttak for å tilpasse oss det klimaet som etter all sannsynlighet venter oss de kommende årene, kan forhåpentligvis de verste konsekvensene dempes.

En økt satsing på forskning knyttet til sortsutvikling, jordkvalitet og nye vekster er nødvendig. Samtidig må kunnskap og beredskap rundt bekjempelse av nye arter og skadegjørere styrkes. Dette er den nest viktigste klimatilpasningen Norge kan gjøre.

Det er på høy tid at Regjeringen får på plass en klimafondsordning med skatteinsentiv for det enkelte jordbruksforetak. Et slikt fond vil være et effektivt økonomisk virkemiddel som vil bidra til at bonden settes bedre i stand til å utføre klimatiltak på egen gård, samt bidra til å utjevne inntektssvingninger som oftere kommer til å oppstå grunnet mer ustabil vær.

Med vennlig hilsen

Norges Bondelag
Norsk- Bonde og Småbrukarlag
Norsk Landbrukssamvirke